

τὴν ἐκλογὴν τῶν σπουδαιότερων ἀπόψεων. Ὁ Ostr. γράφει κρατικὴν ἱστορίαν, ὀλιγώτερον ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπευθύνεται δὲ εἰς διεθνῆς κοινόν. Γνωρίζει καλῶς τὴν βιβλιογραφίαν, τὴν ὁποίαν χρειάζεται διὰ τὰς ἀπόψεις του, ἔχει ἰδίαν γνώμην περὶ αὐτῆς, ἐκθέτει σαφῶς καὶ μὲ λογικὴν ἀναγκαιότητα τὰ γεγονότα καὶ μὲ τὴν δυνατὴν ἀντικειμενικότητα.

Εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας δὲν φαίνεται πολὺ ἀντικειμενικὸς εἰς τὸ ζήτημα τῶν σλαβικῶν ἐπιδρομῶν, ἐδέχθη μερικὰς ὑπερβολάς, τοῦτο ὅμως προῆλθεν ὄχι ἀπὸ ἔλλειψιν ἀντικειμενικότητος ἀλλὰ διότι πιστεύει εἰς ὅσα γράφει. Διὰ νὰ δεῖξω τὴν ἀντικειμενικότητα τοῦ συγγραφέως ἀναφέρω τὴν ἐξῆς περικοπήν (σ. 454), τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζω ἂν θὰ ἔγραφεν ἄλλος Ρῶσσος ἱστορικὸς :

«Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἰς τὴν εἰδικῶς ἑλληνικὴν ἐκδήλωσίν της, ὡς ἀπόδοσις τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος καὶ συγχρόνως ὡς ἀντίπαλος τοῦ Ρωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ, ἀπέβη διὰ τοὺς Ἕλληνας ὅπως καὶ διὰ τοὺς νοτίους καὶ ἀνατολικούς Σλάβους τὸ ἱερώτατον τῶν ἀγίων. Κατὰ τὰς ἑκατονταετηρίδας τῆς Τουρκοκρατίας ἡ ὀρθόδοξος πίστις τῶν Ἑλλήνων, Βουλγάρων καὶ Σέρβων ἐξέφραζε τὸν πνευματικὸν καὶ ἔθνικὸν χαρακτῆρα, ἐπροφύλαξε τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς ἀπὸ τὴν διάλυσιν μέσα εἰς τὰ κύματα τοῦ Μουσουλμανισμοῦ, κατέστησε δυνατὴν τὴν ἔθνικὴν καὶ πολιτειακὴν ἀναγέννησιν».

Αἱ παρατηρήσεις αὗται δεικνύουν ἄνωτερον ἱστορικὸν καὶ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν εὐτύχημα διὰ τὸ διεθνῆς κοινὸν τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ostrogorsky.

K. AMANTOS

*Vouages and travels in the Near East made During the XIX century :
Being a part of a larger catalogue of works on geography, cartography,
voyages and travels, in the Gennadius Library in Athens.
Compiled and Provided with a Preface and Index by Shirley
Howard Weber. [Catalogues of the Gennadius Library, I.]
(Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 1952,
pp. x, 252, \$ 5.00).*

Ὁ παρῶν τόμος ἐγκαινίζει σειρὰν ἢ ὁποία, ὅταν συμπληρωθῇ, θὰ ἀποτελέσῃ τὸν ἔντυπον κατάλογον τῶν πλουσίων συλλογῶν τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης σημειοὶ δὲ τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὅρου ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰωάννης Γεννάδιος ἐδῶρθε τὴν θαυμασίαν συλλογὴν του εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Σχολὴν Κλασσικῶν Σπουδῶν—θεσπίσας ὅπως καταρτιοθῇ καὶ δημοσιευθῇ κατάλογος τῆς Βιβλιοθήκης.

Ὁ Γεννάδιος κατηνάλωσεν ὁ ἴδιος ἀρκετὸν χρόνον εἰς παρασκευὴν δακτυλογραφημένων καταλόγων, οἵτινες τώρα εἶναι χρήσιμοι εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἐντύπου καταλόγου.

Συντάκτης τοῦ κρινομένου τόμου εἶναι ὁ καθηγητὴς κ. Shirley Howard Weber, εὐρύτατα γνωστὸς εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι ὡς διευθυντῆς τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης ἀπὸ τοῦ 1937. Εἰς τὸν πρόλογόν του ὁ κ. Weber ἀναφέρεται ἐν συντόμῳ εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Ἱω. Γενναδίου καὶ παρέχει συνοπτικὴν περιγραφὴν τῶν περιεχομένων τῆς Βιβλιοθήκης. Καταγράφει 1206 ἔργα ἔξ ὧν τὰ φέροντα τοὺς ἀριθμοὺς 1097 μέχρι 1206 ἀποτελοῦν παράρτημα εἰκονογραφημένων κυρίως ἔργων τῶν ὁποίων αἱ χρονολογίαι τῆς ἐκτελέσεως ἢ δημοσιεύσεως διήκουν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1801 μέχρι τοῦ ἔτους 1900. Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 1 μέχρι 1096 εἶναι τίτλοι ἔργων περιηγητῶν, τὰ ταξίδια τῶν ὁποίων ἀνάγονται εἰς τὴν περίοδον 1798 μέχρι 1901, καὶ ἡ χρονολογία τῆς δημοσιεύσεώς των διήκει ἀπὸ τοῦ 1801 μέχρι τοῦ 1947.

Οἱ τίτλοι καταγράφονται κατὰ τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῆς δημοσιεύσεώς των, ὁ δὲ κ. Weber συνάπτει εἰς ἕκαστον τίτλον τοπογραφικὰς σημειώσεις ἐξηγούσας τὰ δρομολόγια τῶν περιηγητῶν, τὰ κυριώτερα μέρη τῆς ἐπισκέψεώς των καὶ τὰς συνεντεύξεις των μὲ διακεκριμένα πρόσωπα. Εἰς τὴν ἀξιόλογον ταύτην κατάταξιν προσετέθη καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ πίνακος τῶν περιηγητῶν καὶ συγγραφέων ὡς καὶ λεπτομερῆς γενικὸς πίναξ διαλαμβάνων κυρίως ὀνόματα τόπων, προσώπων καὶ μνημείων. Τὸ ἔργον τοιοῦτοτρόπως καθίσταται λίαν χρήσιμον ὡς τοπογραφικὸς πίναξ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα χωρῶν Ἑγγύς Ἀνατολῆς, αἵτινες περιλαμβάνουν ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐπίσης, εἰς εὐρύτεραν ἔννοιαν, τὸ Ἰράν, Ἰράκ, Ἰνδίας, Αἰθιοπίαν, τὰ βόρεια Βαλκάνια καὶ τὴν Ρωσίαν.

Ὁ κατάλογος ἐνέχει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ γεωγράφους. Ἐν αὐτῷ παρελαύνουν διάσημοι φιλόλογοι, ἐρευνηταὶ καὶ διπλωμάται ὡς οἱ Rouqueville, Leake, Chateaubriand, Lamartine, Quinet, Urquhart, Flaubert, Vambéry, Arthur Evans, Krumbacher—ἰδοὺ μερικὰ μόνον ὀνόματα ἀναφέρω.

Τὸ τμήμα γεωγραφίας καὶ ταξιδίων ὁμοῦ μὲ τὰ τμήματα τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτάτων καὶ ἐκ τῶν γοητευτικωτάτων τῆς Γενναδείου Βιβλιοθήκης ἡ ἀξία τοῦ τμήματος ταξιδίων εἶναι σημαντικὴ διὰ τε τὸν μελετητὴν τῆς Ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας ὡς καὶ διὰ τὸν ἑλληνιστὴν. Ἦδη τυπώνεται τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ καταλόγου τῶν ταξιδίων τὸ ὁποῖον, χρονολογικῶς, εἶναι τὸ πρῶτον, δεδομένου ὅτι συμπεριλαμβάνει τὰ ἔργα τὰ δημοσιευθέντα πρὸ τοῦ 1800. Ὁ κ. Weber ἔχει ἐπίσης ἐτοιμάσει πρὸς δημοσίευσιν τὸν κατάλογον τῶν διατριβῶν τοῦ τμήματος τῶν κλασσικῶν γλωσσῶν.

Ὁ τε ἐκδότης καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Κλασσικῶν Σπουδῶν εἶναι

ἄξιοι συγχαρητηρίων διὰ τὸν ἑξαίρετον τοῦτον τόμον. Ὅχι μόνον θὰ ἀποτελέσῃ οὗτος, μετὰ τῶν προσεχῶς ἐκδοθησομένων, σημαντικὴν συμβολὴν εἰς εἰς τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς, ἀλλὰ καὶ θὰ τιμήσῃ τοὺς σκοποὺς τοῦ μεγάλου πατριώτου καὶ μελετητοῦ ὅστις ἵδρυσεν τὴν μοναδικὴν ταύτην Βιβλιοθήκην, τὴν τόσον περιτρώως διαλαλοῦσαν τὴν ἐνότητα τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας¹.

PETER TOPPING

τοῦ Πανεπιστημίου Καλιφορνίας

Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Ὕμνοι, ἐκδιδόμενοι ἐκ πατριακῶν κωδίκων μετὰ προλεγομένων ὑπὸ Ν. Β. Τωμαδάκη. Τόμος Α', Ἀθήναι 1952 (σελ. κδ' + 336).

Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ περιέχονται δέκα τέσσαρες ὕμνοι Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ ἐκδιδόμενοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπ' ἀριθ. 212 καὶ 213 (ΙΑ' αἰῶνος) κωδίκων τῆς κατὰ Πάτμον σεβασμίας βασιλικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὑπὸ δώδεκα μαθητῶν τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας κ. Ν. Τωμαδάκη, καὶ δὴ καὶ τῇ ἐμπνεύσει καὶ καθοδηγήσει αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ὕμνων τούτων τοῦ πρυτάνεως τῶν Βυζαντινῶν, ἂν μὴν καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν ποιητῶν, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν Krumbacher, οἱ πλεῖστοι ἔχουσιν ἤδη ἐκδοθῆ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Pitra καὶ τοῦ Mionii, τινὲς δ' ἐκδίδονται καὶ διὰ πρῶτην φοράν. Τῆς παρουσίας ἐκδόσεως, ἥτις εὐλόγως προσφωνεῖται εἰς τὴν πνευματικῶς καὶ ὕλικῶς φιλοξενήσασαν τὸν ὄμιλον τοῦ κ. Τωμαδάκη Ἱ. Μονῆν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, προσηγήθη ἐπιτόπιος ἐργασία ἐν αὐτῇ, συνεχισθεῖσα ἔπειτα ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ φροντιστηρίῳ τοῦ ἐν λόγῳ καθηγητοῦ.

Προηγούνται «προλεγόμενα» τοῦ κ. Τωμαδάκη, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς Βυζαντινῆς χριστιανικῆς ποιήσεως ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ Ρωμανοῦ

¹ Σημειῶ ἐνταῦθα παροράματα τινα τοῦ καταλόγου : σελ. VIII, ὁ Ἐρωτόκριτος εἶναι μᾶλλον ἐπικολυρικὸν ποίημα' σελ. X, ἀριθ. 97, διάβ. 297' εἰς τὸν πίνακα περιηγηταὶ καὶ συγγραφεῖς, ὀνόματα οἷα Ναύαρχος Κόχραν καὶ Φίνλεϋ ἀνήκουν κανονικῶς εἰς τὸν γενικὸν πίνακα, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι συγγραφεῖς ἐν τῷ καταλόγῳ, ἀλλὰ μόνον ἀναφέρονται ὑπ' ἄλλων' εἰς τὸν γενικὸν πίνακα ἀνάγνωθι Corsica, Samarkand καὶ Yenişehir : Τὸ μοναστήριον τοῦ «Ὁσίου Λουκά» καὶ τὸ τοῦ «Ἁγίου Λουκά τοῦ Στριώτου» εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό' 104 φαίνεται ἀνακριβὲς μετὰ τὸ Φαναριώται.